

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Τμήμα Διοικητικό
τηλ. 2106419332
φαξ 2106411523

Αθήνα, 18 Μαΐου 2020

Αριθ. Πρωτ.: 3169

Αριθ. Γνωμοδότησης: 3

Προς

την κα Γενική Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής
του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη

**ΘΕΜΑ: ευεργετικός υπολογισμός ημερών εκτιόμενης ποινής
εκπαιδευόμενων κρατουμένων κατά την αναστολή λειτουργίας των
Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας λόγω πανδημίας COVID-19**

Επί του ερωτήματος, το οποίο μας υποβάλατε με το υπ' αριθμ. πρωτ. 4727 οικ./14-4-2020 έγγραφό σας, αναφορικά με τον ευεργετικό υπολογισμό ημερών ποινής των κρατουμένων-εκπαιδευόμενων στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας των Καταστημάτων Κράτησης της Χώρας, στα οποία έχει ανασταλεί προσωρινά η εκπαιδευτική λειτουργία στο πλαίσιο λήψης μέτρων για την αποφυγή διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, η κατά το άρθρο 25 §2 Ν.1756/1988 (Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών) γνώμη μας είναι η ακόλουθη:

Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας των Καταστημάτων Κράτησης έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν βάσει του Ν.2525/1997 (άρθρο 5 §§ 1,3,5, όπως ισχύει μετά το Ν.4610/2019) και σ' αυτά εφαρμόζονται ειδικά προγράμματα

ταχύρρυθμης δημοτικής και γυμνασιακής εκπαίδευσης, στους δε αποφοίτους χορηγείται απολυτήριο τίτλος ισότιμος προς το απολυτήριο του Δημοτικού ή του Γυμνασίου, κατά περίπτωση. Παράλληλα, ο Σωφρονιστικός Κώδικας (Ν.2776/1999) προνοεί για τη στοιχειώδη εκπαίδευση στη φυλακή και για τη λειτουργία μονοθέσιου δημοτικού σχολείου, υπαγομένου στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και ρυθμιζομένου από τις κείμενες διατάξεις περί δημοσίων σχολείων (άρθρο 35 §2). Η «ανταμοιβή» του εκπαιδευόμενου στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας κρατουμένου προβλέπεται στο άρθρο 35 §8 του Σωφρονιστικού Κώδικα, σύμφωνα με το οποίο «σε περίπτωση επιτυχούς αποπεράτωσης ολοκληρωμένου κύκλου σπουδών τρίμηνης τουλάχιστον διάρκειας, ο κρατούμενος δικαιούται να τύχει ευεργετικού υπολογισμού ημερών ποινής». Δυνάμει νομοθετικής εξουσιοδότησεως (άρθρο 46 §2 Σωφρ.Κωδ.), το ΠΔ 107/2001 («ευεργετικός υπολογισμός ημερών ποινής καταδίκων-υποδίκων»), όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με τα ΠΔ 75/2005 και 126/2014, ορίζει (στο άρθρο 1 §1 στοιχ.θ) ότι «κάθε ημέρα απασχόλησης υπολογίζεται ως δύο (2) ημέρες εκτιομένης ποινής στις περιπτώσεις ... θ) φοίτησης, καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, μη εξαιρουμένων των αργιών και σχολικών ή άλλων διακοπών, σε σχολεία δεύτερης ευκαιρίας, για απόκτηση τίτλου υποχρεωτικής εκπαίδευσης ή σε δημόσια Ι.Ε.Κ. και Σ.Ε.Κ. ή σε πιστοποιημένες σχολές μαθητείας, που λειτουργούν σε οποιοδήποτε Σωφρονιστικό Κατάστημα Κράτησης Ενηλίκων ή Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων». Το νομοθετικό αυτό πλαίσιο σημαίνει ότι, και στην περίπτωση της φοίτησης του κρατουμένου σε Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας, η ευεργετική μέτρηση των ελάχιστων μορίων (ημερών) υλοποιημένης ποινής λειτουργεί ως θεσμός που εκφράζει την ελαστικότητα της

ποινής στη σωφρονιστική υλοποίησή της, αφού τέτοια ελαστικότητα συνιστά η δυνατότητα αριθμητικής μεταβολής της ποινής στο στάδιο της έκτισής της (βλ. *Ι.Μανωλεδάκη*, Γενική Θεωρία του Ποινικού Δικαίου, β', σελ.257-259, *Λ.Μαργαρίτη-Ν.Παρασκευόπουλου*, Ποινολογία, στ' έκδ., 2000, σελ.553 επ., *Μ.Καϊάφα-Γκμπάντι - Ν.Μπιτζιλέκη - Ε.Συμεωνίδου-Καστανίδου*, Δίκαιο των Ποινικών Κυρώσεων, σελ.475 και ΓνωμΕισΑΠ 5/2019, ΠοινΧρ 2019,546 και ΠοινΔικ 2019,991). Ωστόσο, κατά την τρέχουσα χρονική περίοδο, η ελληνική έννομη τάξη διέπεται από το «Δίκαιο της Ανάγκης» λόγω των άμεσων κινδύνων από την πανδημία του κορωνοϊού (COVID-19). Ειδικότερα, με το άρθρο 1 Ν.4682/2020 κυρώθηκε η από 25-2-2020 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (άρθρο 44 §1 του Συντάγματος), η οποία προέβλεπε την προσωρινή αναστολή λειτουργίας σχολικών μονάδων, ως μέτρο πρόληψης και περιορισμού της διάδοσης κορωνοϊού, με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Υγείας. Πράγματι, εκδόθηκε η Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) Δ1α/ΓΠ.οικ.20021/21-3-2020, με την οποία (άρθρο 1) αποφασίστηκε η προσωρινή απαγόρευση λειτουργίας σχολικών μονάδων από 21-3-2020 μέχρι 10-4-2020, ενώ με την επακολουθήσασα ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ.24343/10-4-2020 η απαγόρευση επεκτάθηκε χρονικά μέχρι 10-5-2020 και τελικά, με την ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ.28237/5-5-2020, μέχρι 31-5-2020 για τα Δημοτικά Σχολεία και 17-5-2020 για τα Γυμνάσια.

Υπό τα προεκτιθέμενα νομικά και πραγματικά δεδομένα, είναι προφανές ότι η μη φοίτηση των κρατούμενων μαθητών στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (καθώς και η αδυναμία εκπαίδευσης με ηλεκτρονικά μέσα εξ αποστάσεως), κατά τη διάρκεια της αναστολής λειτουργίας των σχολικών μονάδων εξαιτίας της πανδημίας, οφείλεται σε λόγους ανεξάρτητους από τη θέλησή τους, δηλαδή

σε ανώτερη βία-ανυπερβλήτο κώλυμα, κατάσταση που παραπέμπει στη δικαιοκή αρχή *impossibilia nulla est obligatio*. Συνάμα, η διατύπωση του γράμματος του (ουσιαστικού) νόμου (άρθρο 1 §1 στοιχ.θ ΠΔ 107/2001, όπ.ισχ.), στο οποίο (αναφορικά με τον ευεργετικό υπολογισμό των ημερών απασχόλησης) εξομοιώνονται οι ημέρες φοίτησης, οι αργίες και οι σχολικές διακοπές με «άλλες» διακοπές, επιτρέπει, ερμηνευτικά, την υπαγωγή-ένταξη της λόγω πανδημίας αναστολής της λειτουργίας των σχολείων στην έννοια των «άλλων διακοπών», τις οποίες ο νομοθέτης δεν μπορούσε να προβλέψει και ρητά να προσδιορίσει. Με αυτήν την κατά βάση γραμματική ερμηνευτική προσέγγιση, η οποία, όμως, δεν φαίνεται ασύμβατη και με την τελολογική ερμηνεία της ρύθμισης του νόμου, ο κρατούμενος μαθητής του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας δεν στερείται το ευεργέτημα να υπολογισθούν αυξημένες πλασματικά οι ημέρες μέσα στη φυλακή, κατά τις οποίες, υπό φυσιολογικές συνθήκες (ανυπαρξίας πανδημίας), θα παρακολουθούσε τα μαθήματα του σχολείου του Καταστήματος Κράτησης. Βέβαια, πρέπει να σημειωθεί ότι, ως προς την προσμέτρηση για τον ευεργετικό υπολογισμό των ημερών ποινής, την προϋπόθεση της επιτυχούς αποπεράτωσης κύκλου σπουδών και την εναρμόνιση των διατάξεων των άρθρων 1 §4 ΠΔ 107/2001 (όπ.ισχ.) και 35 §8 Σωφρ.Κωδ. (πρβλ ΓνωμΕισΑΠ [Δ.Κορδοπάτη] 10/2005, ΠοινΔικ 2006,46) ισχύουν οι σχετικές αποφάσεις των Δικαστηρίων, στα οποία έχει εισαχθεί το θέμα και έχουν κρίνει σχετικά (βλ. ΣυμβΠλημΠειρ 181/2017, ΠοινΔικ 2019,748).

Εν κατακλείδι, ο ευεργετικός υπολογισμός των ημερών εκτιόμενης ποινής των εκπαιδευόμενων στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας κρατουμένων, κατά την αναστολή λειτουργίας αυτών λόγω πανδημίας, πρέπει να περιλαμβάνει και τις ημέρες κατά τις οποίες οι ίδιοι είναι διαθέσιμοι προς

φοίτηση, αλλά η εκπαιδευτική διαδικασία δεν πραγματοποιείται εξαιτίας του εν λόγω μέτρου πρόληψης και περιορισμού της διάδοσης κορωνοϊού (COVID-19).

Ο Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου

Δημήτριος Παπαγεωργίου

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

- 1) Υπουργείο Δικαιοσύνης
- 2) κ.κ. Εισαγγελείς Εφετών της χώρας και δι' αυτών στους κ.κ. Εισαγγελείς Πρωτοδικών της περιφέρειάς τους